

Joan Fuster, més enllà de la Cultura

JOAQUIM ARENAS i SAMPERA*

En el petit llibre de la biblioteca Raixa, aparegut l'any 1960, *Judicis finals*, Fuster hi etziva ja a la primera pàgina "el prejudici" següent: "Ja coneixeu el cèlebre aforisme grec: Joan Fuster és la mesura de totes les coses". Aquesta afirmació lúcida i irònica, la segona de l'apartat "Prejudicis" del susdit llibre, ens porta necessàriament a reflexionar sobre el sentit "profètic" que la compromet, sentit ben segur no desitjat pel mateix autor, que fa seguir el "Joan Fuster és la mesura..." de la sàvia i cínica afirmació "Propugno la suspicàcia metòdica, però".

El començ de Fuster lletraferit es revela amb la poesia de versos sòlids, cerebrals, on la imatge és acollida per la paraula o la mateixa paraula esdevé imatge. Una faceta literària de Fuster poc coneguda. El salt més gran el fa en la seva obra. Fuster deixa la poesia per escometre l'assaig. I no és estrany. Fuster va sentir la

fretura de fer conèixer el seu pensament. Per això, malgrat les qualitats notables de la seva obra poètica, se les emprèn amb la prosa. És que va fer cas de la sentència de Paul Valéry sobre la poesia i la prosa?

Joan Fuster ha estat l'assagista per excel·lència i amb més prestigi del país. No pas per ser de ploma fàcil, no ens enganyem, ni per l'abundor de la seva obra. La seva posició personal davant la vida, el món i el país, amb un ideari ambiciós i una preocupació constant pels problemes públics, ha fet de l'escriptor de Sueca una deu constant i contínua en la qual s'ha abeurat la joventut catalana i de manera especial la del País Valencià, per a la qual ha esdevingut un punt d'influència ideològica i actitudinal.

El primer assaig de Joan Fuster, *La poesia catalana fins a la Renaixença*, fou editat a Mèxic l'any 1954. És des de l'exili on és possible publicar prosa sense entrebancs, en aquell temps. A

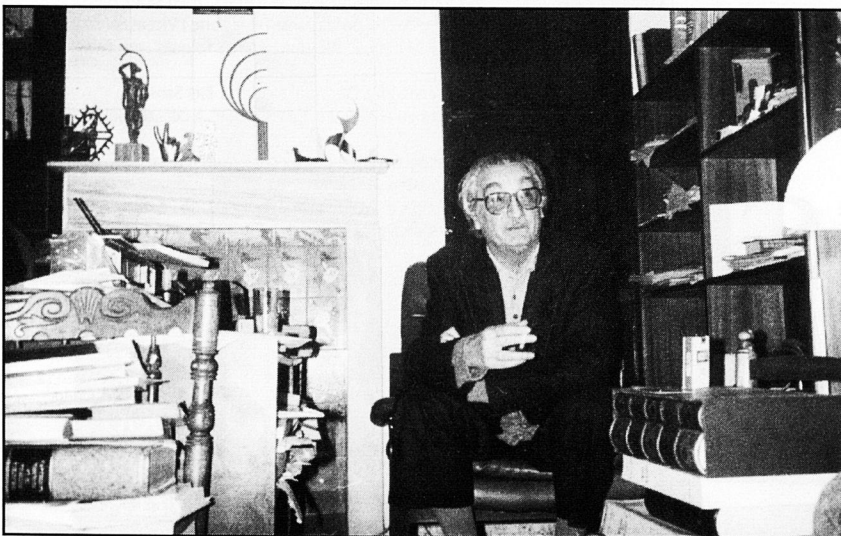
partir d'aquí, sempre dins el mateix gènere de l'assaig, fa treballs crítics i d'història, antologies i consideracions artístiques, fins arribar a la seva obra que podríem qualificar de més ambiciosa i compromesa, *Nosaltres els valencians* (1962).

Com tot bon profeta, no fou escoltat per una part de la seva terra, que cremà la seva efígie en una falla els primers anys seixanta.

Avui podem comprovar, amb certesa, que l'aforisme de Fuster escrit a primera pàgina de *Judicis Finals* esdevenia una profecia. Fuster, mesura de catalanitat, de valencianitat, de treball, de lucidesa, de laïcitat, de modèstia patriòtica, de lliurament.

Tot plegat un mestratge, intel·lectual tanmateix, però un mestratge que ha esdevingut lliçó que cal aprendre.

* Cap del Servei d'Ensenyament del Català. Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Arxiu: Boix - Garcia.